

فرد و جامعه‌ی متعالی در کلام امام رضا (علیه السلام)

www.ketab.ir

محمد شجاعی

- سرشناسه : شجاعی، محمد، ۱۳۴۳ -
- عنوان و نام پدیدآور : فرد و جامعه‌ی متعالی در کلام امام رضا (علیه السلام) / محمد شجاعی؛ به سفارش ستاد اجرایی نخستین جشنواره فرهنگی هنری حضرت عبدالعظیم حسنی (سلام الله علیه).
- مشخصات نشر : قم، محیی، ۱۳۹۱.
- مشخصات ظاهری : ۲۱۹ ص.
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۲۰-۰۳-۳
- وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
- موضوع : ۱- علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۹۱۵۳ -
- ۲۰۳ ق. -- نظریه درباره انسان (اسلام) ۲- علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۹۱۵۳ - ۲۰۲ ق. -- احادیث ۳- احادیث شیعه -- قرن ۱۴. ۴- انسان (اسلام). ۵- جامعه اجتماعی (اسلام)
- رده بندی کنگره : BP ۴۷/۳۵/ش ۴ ۱۳۹۱
- رده بندی دیویی : ۲۵۷/۹۵۱
- شماره کتابشناسی ملی : ۳۰۶۰/۹۱

نشر محیی

فرد و جامعه‌ی متعالی در کلام امام رضا (علیه السلام)

محمد شجاعی

تحقیق، تنظیم، ویراستاری و صفحه آرایی: واحد تحقیقات
مؤسسه فرهنگی هنری منتظران منجی (عجل الله تعالی فرجه) - طراح جلد: حسین
اصفهانیان - نویت چاپ: اول - (زمستان ۱۳۹۱) - شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه -
انتشارات: نشر محیی - قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال - چاپخانه: بوستان کتاب -
تلفن مراکز پخش: نشر محیی: ۷۸۳۰۳۱۶ - ۰۲۵۱، مؤسسه فرهنگی هنری منتظران
منجی (عجل الله تعالی فرجه): ۵ - ۵۵۹۷۲۴۵۰ - ۰۲۱، فروشگاه بوستان کتاب: ۷۷۳۴۴۲۶ - ۰۲۵۱

تقدیم به:

گوبنده‌ی پیام؛ وجود مقدس حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام،

واسطه‌ی نقل پیام؛ حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام،

گیرنده‌ی پیام؛ همه‌ی محبتین و زائران معصومین علیهم السلام و سایر

اولیای دین سلام الله علیهم اجمعین در همه‌ی مشاهد مشرقه و حرم‌های

نورانی آنان؛ که هیچ کدام از فهم این پیام و عمل به محتوای آن،

بی‌نیاز نیستند.

www.ketab.ir

رَوَى عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ «سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهِ» عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا «رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ» قَالَ:

يَا عَبْدَ الْعَظِيمِ! أَبْلَغْ عَنِّي أَوْلِيَاءِي السَّلَامَ وَقُلْ لَهُمْ أَنْ لَا
يَجْعَلُوا لِلشَّيْطَانِ عَلَى أَنْفُسِهِمْ سَبِيلًا وَمُرْهُمْ بِالصَّدَقِ فِي
الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَمُرْهُمْ بِالسُّكُوتِ وَتَرْكِ الْجِدَالِ
فِيمَا لَا يَعْنِيهِمْ وَاقْبَالَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَالْمُرَاوَرَةَ؛ فَإِنَّ
[فِي] ذَلِكَ قُرْبَةً إِلَيَّ وَلَا يَشْتَعِلُوا أَنْفُسَهُمْ بِتَمْزِيقِ بَعْضِهِمْ
بَعْضًا فَإِنِّي آتِي عَلَى نَفْسِي إِنَّهُ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ وَأَسْخَطَ
وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِي دَعَا اللَّهَ لِيُعَذِّبَهُ فِي الدُّنْيَا أَشَدَّ الْعَذَابِ وَ
كَانَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ وَعَرَّفَهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ
لِمُخْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزَ عَنْ مُسِيئَتِهِمْ إِلَّا مَنْ أَتَرَكَ بِهِ أَوْ آذَى
وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِي أَوْ أَضْمَرَ لَهُ سُوءًا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَنْفِرُ لَهُ حَتَّى
يَرْجِعَ عَنْهُ فَإِنْ رَجَعَ وَالْأَنْزِعَ رُوحَ الْإِيمَانِ عَنْ قَلْبِهِ وَ
خَرَجَ عَنْ وَلَايَتِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ نَصِيبًا فِي وَلَايَتِنَا وَأَعُوذُ
بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ.

(شيخ مفيد، محمد بن محمد، الاختصاص، النص، ص ٢٤٧)

فهرست

پیش‌گفتار	۱۳
مقدمه	۱۷
ابعاد اهمیت فرمایش حضرت رضا (علیه‌السلام)	۱۷
۱- اهمیت فردی	۱۷
الف) سلامت روح	۱۷
۲- اهمیت اجتماعی	۲۰
بخش اول	۲۳
بخش دوم	۲۷
مقدمت شناخت شیطان	۳۱
حرکت و ضرورت انسان به سمت آخرت	۳۳
قلب سلیم، تنها سرمایه‌ی انسان در قیامت	۳۴
دلیل نیاز به هدایت الهی	۳۵
اعمال و رفتار انسان، تعیین‌کننده‌ی شرایط زیستی برزخ و قیامت او	۳۸
حساب و کتاب در برزخ "تکوینی" است، نه "اعتباری"	۳۹
معنای اکسابات انسان در دنیا	۴۰
احکام خداوند بر اساس شناخت عالم و ساختار وجودی انسان	۴۲
اشاره‌ای کوتاه به اصل اصالت تخصص	۴۳
مفهوم گناه	۴۴
کیفیت رابطه‌ی شیطان با انسان‌ها	۴۶
هدف از شناخت شیطان و مقابله‌ی با او	۴۸
ضرورت فراگیری مهارت‌های مبارزه با شیطان	۴۹

- عزت و بزرگی تنها مختص خداوند است ۵۰
- توجه به عزت و بزرگی خداوند، عامل تبعیت از اصل اصالت تخصص ۵۲
- تبعیت از متخصص، به معنای تقلید کورکورانه نیست ۵۵
- معنا و مفهوم "لعنت" ۵۵
- "کبر" و خودشیفتگی ابلیس، عامل دوری از رحمت حق ۵۶
- ابلیس، بنیانگذار حسادت، تکبر، عجب، لجاجت و تعصب در عالم ۵۸
- شگرد شیطان، از بین بردن روحیه‌ی عبودیت و تبعیت از حق ۶۰
- حقیقت جهنم ۶۱
- جهنم، معلول تکبر انسان ۶۳
- کیفیت و چگونگی امتحانات الهی ۶۴
- فلسفه و حکمت امتحانات الهی ۷۰
- لزوم فهم حق و دست ابلیس ۷۳
- حسن ظن به خود و سوءظن به خدا ۷۴
- چه کسانی تابع شیطان هستند ۷۷
- آیا شیطان بر انسان تسلط دارد؟ ۷۸
- علت فریب خوردن از شیطان ۸۰
- دلیل اول؛ انسان خود، بهانه به دست شیطان ۸۰
- دلیل دوم؛ حکومت "وهم" و "خیال" در وجود انسان، زمینه‌ساز ۸۰
- نفوذ شیطان ۸۲
- چگونه بر وسوسه‌ی شیطان و فکر گناه غلبه کنیم؟ ۸۴
- راه‌های مقابله با شیطان ۸۶
- بخش سوم ۹۳
- رابطه‌ی راستی با ایمان ۹۸
- بخش چهارم ۱۰۱
- آثار امانت‌داری ۱۰۸
- تفسیر خیانت و خائن ۱۱۰

۱۱۳.....	بخش پنجم
۱۱۳.....	سکوت (صفت)
۱۱۵.....	آثار حفظ زبان
۱۱۷.....	آفات زبان
۱۲۱.....	بخش ششم
۱۲۵.....	بخش هفتم
۱۲۷.....	اهمیت الفت میان مؤمنین و قبیح پرهیز از آن
۱۲۷.....	ثواب دیدار مؤمنین برای خدا
۱۲۹.....	نقش دیدار برادران دینی در احیاء دین
۱۳۰.....	ثمرات و لذات برادران دینی
۱۳۳.....	بخش هشتم
۱۴۶.....	سعادت و شقاوت هر صوفی در گرو چگونگی ارتباط با امام زمان اوست
۱۴۸.....	وجوب همراهی با معصومین (علیهم السلام) و خطر جدایی از آنها
۱۵۰.....	فضیلت دوستی اهل بیت (علیهم السلام)
۱۵۵.....	بخش نهم
۱۶۰.....	کش مکش، نزاع و اختلاف
۱۶۱.....	آثار اختلاف و تفرقه
۱۶۲.....	پیامدهای دشمنی نمودن
۱۶۳.....	آن چه از عداوت عاید انسان می شود
۱۶۵.....	نهی از دشمنی و مشاجره‌ی با افراد
۱۶۶.....	علت تفرقه و جدایی
۱۶۹.....	بخش دهم
۱۷۳.....	بخش یازدهم
۱۷۵.....	بخش دوازدهم
۱۷۷.....	بر حذر داشتن از شرک

۱۷۷.....	کمترین مرتبه‌ی شرک
۱۸۳.....	بخش سیزدهم
۱۸۷.....	بخش چهاردهم
۱۸۹.....	آثار کینه‌توزی
۱۸۹.....	عامل ایجاد کینه
۱۹۰.....	آن چه کینه را از بین می‌برد
۱۹۳.....	بخش پانزدهم
۱۹۳.....	محبوبیت توبه کننده در نزد خدا
۱۹۵.....	تشویق همگان به توبه
۱۹۵.....	آثار توبه
۱۹۶.....	حقیقت توبه
۱۹۹.....	بخش شانزدهم
۲۰۳.....	بخش هفدهم
۲۰۴.....	ولایت معصومین علیهم‌السلام همان ولایت الله است
۲۰۸.....	مودت اهل بیت علیهم‌السلام اجر حقیقی و مادی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم
۲۱۰.....	بی‌فایده بودن عمل بدون ولایت معصومین علیهم‌السلام
۲۱۱.....	ولایت معصومین علیهم‌السلام ، نباید بهانه‌ی معصیت خدا شود
۲۱۷.....	بخش هجدهم
۲۱۹.....	فهرست منابع

پیش‌گفتار

کتاب حاضر که به مناسبت برگزاری جشنواره فرهنگی هنری حضرت عبدالعظیم (ع) نگاشته شده، شرح پیام عظیم الشانی است که مولا، سرور و پدر آسمانی ما و جود مقدس امام رضا (ع) به واسطه‌ی حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) به شیعیان و دوستان خود ابلاغ فرموده‌اند.^۲

محتوای این پیام نورانی، شامل مسایل اخلاقی، اجتماعی، سیاسی و ... است؛ که مهم‌ترین اصول مورد نیاز شیعیان در روابط فردی و

۱- این جشنواره در بهمن‌ماه سال جاری (۱۳۹۱ خورشیدی) و به همت اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران و مشارکت اجرایی مؤسسه فرهنگی هنری مستظران منجی (ع) برگزار می‌گردد.

۲- لازم به ذکر است که برخی از بزرگان معتقدند، این پیام از سوی حضرت هادی (ع) صادر شده است؛ در حالی که تفاوتی نمی‌کند این پیام از جانب کدام یک از این دو معصوم (ع) وارد شده باشد؛ زیرا آن چه اهمیت دارد این است که، محتوای پیام از سوی یک معصوم خطاب به شیعیان ایراد شده است.

اجتماعی آنان را در بر دارد و این دقیقاً همان چیزی است که جامعه‌ی اسلامی به شدت بدان نیازمند است. چنان که اگر جوامع اسلامی حکمت‌های این پیام ناب را نصب العین خویش قرار دهند، از هرگونه آسیب و خطری در امان خواهند بود.

نکته‌ی جالب توجه این که نه تنها جوامع کلان، بلکه حتی جوامع کوچک - نظیر خانواده - نیز، با التزام و عمل به این توصیه‌ها در سلامت کامل بوده و سعادتمند خواهند شد.

بنابراین، پیام حیات بخش حضرت رضا (علیه السلام) برای تک تک افراد جامعه، به خصوص کسانی که مدیریت مجموعه‌های خرد و کلان را در اختیار داشته و دارای روابط اجتماعی در سطوح مختلف هستند یک دستور العمل و راه، کمالی و سازنده است.

دقت در مضامین این پیام، به خوبی روشن می‌سازد که امام (علیه السلام) تا چه اندازه نسبت به نفوذ شیطان، شیطان صفتان در جامعه‌ی اسلامی نگران بوده و توطئه‌های آن‌ها را برای و خدایت امت اسلامی خطرناک می‌دانسته‌اند.

امام (علیه السلام) به عنوان رهبر و پدر آسمانی مردم، چنین به عنوان متخصص معصومی که انسان‌ها را به بلندای ابدیت نگاه کرده و خواهان سلامت دنیا و سعادت ابدی آن‌هاست، خطرات پیش روی ایشان و نیز راه‌های گریز از آن‌ها را به پیروان خویش یادآوری می‌کنند؛ بدین صورت که ابتدا از راه‌های تقرّب به محضر مقدّس سخن گفته و در ادامه نیز به ذکر آفت‌هایی می‌پردازد که انسان را از ایشان دور نموده و سیاه بختی دنیا و خسران آخرت را نصیبش می‌سازد! در نتیجه بر هر کدام از ما به عنوان محبّ و شیعه‌ی ایشان لازم است که بر این پیام‌ها آگاه گشته و در عمل به حسنات مورد نظر

ایشان و هم چنین دوری از رذیله‌هایی که نام می‌برند از خود جدیت به خرج داده و کوشا باشیم؛ تا خدای ناکرده مورد نفرین آن حضرت و عاق این پدر آسمانی عزیزمان قرار نگیریم؛ چرا که عاق امام و پدر آسمانی به مراتب سخت‌تر از عاق والدین زمینی بوده و در عاقبت انسان نیز تأثیر سوء بیشتری خواهد گذاشت!

ابتدا قرار بر این بود که تنها به شرح بخش ابتدایی توصیه‌های حضرت رضا (علیه السلام) که درباره‌ی شیطان است پرداخته و بخشی جامع در خصوص روانشناسی ابلیس و هم چنین نحوه‌ی تأثیرگذاری او در ایجاد مفاسد فردی و اجتماعی ارائه گردد؛ اما با توجه به این که پرداختن به چنین موضوع با اهمیتی که حضرت رضا (علیه السلام) آن را در رأس توصیه‌های خویش قرار داده نیازمند وقت کافی و تحقیقات وسیعی بود، به دلیل فرصت اندک از بسط و تکمیل صرف نظر گردید؛ البته اهمیت سایر بخش‌های پیام حضرت رضا (علیه السلام) نیز مزید بر علت شده و در اتخاذ این تصمیم، تأثیرگذار بوده است.

بنابراین در صدد برآمدیم که با اختصاص بخشی از کتاب به موضوع شیطان، به بخشی مختصر و مفید درباره‌ی شیطان پرداخته و به شرح کامل پیام حضرت رضا (علیه السلام) بپردازیم؛ تا هم از هدف اولیه دور نمانیم و هم از دیگر توصیه‌های کلیدی حضرت (علیه السلام) چشم‌پوشی نکرده باشیم.^۱

امید که در سایه‌ی عمل به این رهنمودهای الهی، جامعه و ملت

۱- بحث مبسوط "شیطان‌شناسی" که شامل چهار جلسه از مباحث تلویزیونی دشمن‌شناسی و هم چنین در برگرفته‌ی سایر مکتوبات و تحقیقات مؤلف در این باره می‌باشد، به حول و قوه‌ی الهی و به زودی در اختیار عزیزان قرار خواهد گرفت.

اسلام از بالاترین درجات سلامت و سعادت برخوردار شوند، آمین!

در پایان بر خود لازم می‌دانم، از برادر عزیز جناب آقای "محمد علی مشرف‌زاده" و همسر عزیز و فداکارم سرکار خانم "خدیجه شریفی" که در تمام مراحل آماده‌سازی کتاب بنده را یاری نمودند، تشکر و قدردانی ویژه‌ای بنمایم.

والحمد لله

محمد شجاعی

شهر مقدس قم

بهمن‌ماه ۱۳۹۱ ه. ش.

(ربیع‌الثانی ۱۴۳۴ ه. ق.)

www.ketab.ir